

1
Kaple Sv. Jana
Nepomuckého

Kaplička Jana Nepomuckého je vlastně mladší ochrannou stavbou nad barokní sochou Jana Nepomuckého, která je datována do roku 1773. Kaple vznikla zřejmě na počátku 19. století, historické prameny vznik kaple nedatují. Byla odkaziva v majetku obce a stávala na jejím pozemku. Původně byla otevřenou kaplí, tedy zděným výklenkem, který byl časem přestavěn na tzv. „hořejší“ kapličku s malým vnitřním prostorem. O této kapli máme již informace: „Při cestě z Manětína do Brda stojí v místech, kde odbočuje cesta ze silnice do polí na levé straně cesty kaple s prolomovaným štítem. Pečují o ni obyvatelé obce.“ Kamenná socha Jana Nepomuckého lidového kamenického podání, respektující tradiční ikonografické schéma, je datována tesaným nápisem na sloupku. Dílo je anonymní práce, další datace je na podstavci, kde najdeme monogram TM a rok 1723. Nad vchodem ve výklenku bývala umístěna soška P. Marie s Ježíškem. Na plášti monogram MARIA.

1773

A A B B C D E F G
H I I J K L M N N O O
P R S S T V V X Y Y Z

3
Kaple
Nejsvětější
Trojice

Do historie kaple vstoupila pod řadou jmen, jednak podle zakladatelů, jednak podle zasvěcení. Tak jako u všech zdejších kaplíček je možné předpokládat, že stávající kaple měla také své předchůdkyně. Manětínský soupis náboženských památek ji charakterizuje jako otevřenou zděnou kapli, stojící na obecním pozemku v místě, kde se říká „U sedláka“. Rok postavení uveden v písemných pramenech není, pouze se zmiňuje, že ji nechal postavit sedlák z čp. 1. jménem Vojtěch Václavík. Na kapli nebyly žádné nápisy, uvnitř tři obrazy a její stav byl charakterizován jako „prostřední“. Další informace ji označuje jako kapli Nejsvětější Trojice, zvanou též „Na strání“, nebo také jako „kapli dolejší“. Byla postavena na stavební parcele č. 26, vytvořené z části role parcely č. 422 manželů Tomáše Václavíka a Marie, rozené Maixové z Brda čp. 1. Letopočet 1887 je možné považovat za rok jejího postavení. Popis v 50. letech 20. století ji charakterizuje jako stavenou z cihel, omítnutou a krytou břídlíci. V nice štítu byla soška Panny Marie Svatohorské, nad štítem se tyčil železný křížek, pod výklenkem byl uveden rok 1887. Dveře měla dřevěné mřížové. Na stěně visel obraz Nejsvětější Trojice (obraz Bůh Otec, Syn a Duch svatý).

1887

5
Kaple
Sv. Jana

Kaple je přistavěná k domu čp. 7 (na fasádě) v obci Kotaneč.

V mapách není v zástavbě obce zvýrazněna nebo zakreslena. Na domě čp. 7 bývala domovní kaplička na jižní straně návisi s nápisem na podstavci: „ORA // PRO NOBIS // S: IOHANNES // IHS // 1819“, v níž stála kamenná socha Jana Nepomuckého, 82 cm vysoká.

Výklenková kaplička z 19. století na sloupku přistavěná k domu čp. 7. Podstavec tvoří kamenná deska o rozměrech 26 × 96 × 55 cm. Na ní stojí cihlový zděný sokl v. 91 × 82 × 49 cm se vsa- zenou nápisovou (viz výše) kamennou deskou, který je kryt kamennou profilovanou deskou. Na něm umístěna vlastní výklenková kaplička z pískovce o rozměrech 120 × 80 × 52 cm. Nika zaklenuta lomeným obloukem, klenba opatřena modrým nátěrem s hvězdami. Štířka sedlová z pálených tašek.

1819

7
Jirkovic kříž

Zvaný také Dárkovic. Stojí 1 km západně od Hrádku, při levé straně silnice ve směru Stvolný - Manětín, v rošti, na rozhraní katastrů obcí Brdo a Hrádek.

Na hranicích Brda s Hrádkem (v místě zv. U tří křížů) nechal postavit Josef Hlouš, syn sedláka z Brda č. 10 litinový křížek s pozlaceným Kristem, zasazený v kameni, bez nápisu. V roce 1859 byl vysvěcen administrátorem křečovské farnosti. Kříž stojí na okraji role č. parc. 297. V roce 1893 se syn Hlousova nástupce Vojtěcha Jichy z Brda č. 10, Martin Jicha přiznání k Jirkovic do Hrádku čp. 8, a dostal kromě jiných pozemků v něm i pole č. parc. 297. Tím přešel kříž do majetku nových vlastníků a ti pak o něj pečovali. Proto se mu začalo říkat „Jirkovic kříž“. Označení „U tří křížů“

Horní část křížku je vidět na fotografii hraniční závory z roku 1939. Kříž hranici, rozdělenou dle linie mezi katastry Hrádek a Brdo, definoval.

Vysočany

2
Kříž pro
Blažeje

V brdském údolí u cesty proti zatvratnému políčkům „Půlce“ byl postaven na paměť smrti Jana Blažeje Jichy z Brda č. 10. Lidé mu říkali „Blažek“. Zastřelil se nešťastnou náhodou dne 4. května 1920 ve věku 26 let. Marie Čížová z brdského čp. 9 sekala u cesty otýpky. Blažek sel okolo ní se psem na lov. Pozdravil, pronesl několik slov a stoupal do straně. Za chvíli padla rána. Marie Čížová měla za to, že Blažek něco zastřelil. Když se nevrátil domů, šli ho hledat. Orientovali se podle vytyti psa, který ležel u zeměleho. Přivezli ho domů volanským potahem... Pod lesem v místech nynější cesty stával dřevěný křížek, který časem padl. Podle ústního podání křížek nechala obnovit po několika letech Anna Maixová z Brda č. 3 manětínským kameníkem Bláhou. Pro větší odstup od události byl na křížku vysekán nesprávný letopočet 1918.

1918

4
Kříž
pro Václavíka

10. září 1908 byl sám na lovu v Židovské jámě Josef Václavík z Brda čp. 1 (naroz. 22. 12. 1883, syn Tomáše Václavíka a Marie, roz. Maixové). Snad nešťastnou náhodou na svahu uklouzl a zastřelil se. Příčina smrti dle matriky „Štíelná rána do záhlaví s rozdrčením kostí lebečních a pravé hemisféry mozku. Smrt násilná, nahodilá.“ Mezi lidem se tradovalo, že byl zastřelen zaměstnancem panství z manětínské strany Židovské jámy. Josef Václavík prý chodil zásadně lovit na hranice revíru. Kříž byl v poslední době zrekonstruován. Za pozornost stojí, že v obci Brdo je statisticky vysoké množství nehod, kdy se nešťastník svoji dlouhou loveckou zbraní smrtelně zraní na hlavě.

1908

6
Kaple
a pomníky

Kaplička

Její malá stavba je spojena se zahradou statku č. p. 11. Štít kapličky je barokní, v malém výklenku bývala socha Jana Nepomuckého. Uvnitř býval obraz a socha Panny Marie Lourdské.

Kaple byla opravena v 90. letech 20. století. Stavba z přelomu 18. a 19. století, na téměř čtvercovém půdorysu (225 × 200 cm), je přistavěna k usedlosti. Obdélný vchod s jednokřídlými dveřmi je zaklenut segmentem, římsa nad ním segmentově vyklenuta a štít je vyklenut do vysokého oblouku. Střecha plechová, štítová plocha oplechovaná páskem. Uvnitř stlačená valená klenba. V interiéru je na zadní stěně nad klekátkem v zasklené skříňce Panna Maria Svatohorská a dále obraz Nejsv. Trojice - lidovka na plátně, barvotisky a velikonoční rajčanka (místní název pro řehtačku).

Pomníčky

Vedle kapličky se nacházejí dva pomníčky padlým z první světové války. Skleněné desky s německým nápisem byly bohužel odstraněny. Levý pomníček padlým obyvatelem z č. p. 11 s nápisem sděluje, že synové Václav a Antonín Jäckloví našli hrob v nepřátelské zemi. „Grab in der Ferne. Liebe Söhne in Feindeserde. Das ist fürwahr ein großer Schmerz. Wenn Gott der Herr nicht Tröster wäre, verging wohl gar der Eltern Herz.“ (překlad: Hrob v dáli. Milým synům v nepřátelské zemi. Byla by to příliš velká bolest, kdyby Pán Bůh nebyl utěšitelem, zhytnulo by jisté srdce rodičů). Druhý pomníček byl věnován 3 padlým synům Antonínovi, Josefovi a Aloisovi z rodiny Pleinerů z čp. 12. „Ratsch tritt der Tod den Menschen an, vollendet ward die kurze Bahn, vollendet das, was Du geschafft in

Jugendfrische, Jugendkraft. Und doch wie stolz, wie reich das Leben fürs Vaterland dahingegeben. Berechtigt zu diesem Denkmal sind nur Eltern und Brüder.“ (Rychle přišla smrt k člověku, skončena byla krátká pouť, skonalo to, čeho jsi dosáhl v mladém svěženosti a síle. A jak práce bylo hrdé a bohaté dát život pro svou vlast. K tomuto pomníku mají právo pouze rodiče a bratři).

Manětín